

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no

Høringsuttalelse til søknader om fire småkraftverk i Sørfold

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 22 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Viser til høringsbrev fra NVE datert 31.03.2016 om søknader om tillatelse til å bygge fire småkraftverk i Sørfold kommune i Nordland.

Denne «småkraftpakken» er en del av NVEs rutiner for en raskere saksbehandling av de gjenværende søknadene om små vannkraftverk i fylket. Hensikten er å få vurdert flest mulig søknader i tide for å komme i betraktning i el-sertifikatordningen og målet er å avvikle køen av småkraftsøknader innen 2017. Videre begrunner NVE at pakkesaksbehandling gir et godt grunnlag for vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Loven presiserer at nye inngrep ikke kan tillates uten at påvirkninger fra tidligere utbygginger og naturinngrep vurderes samtidig. Tap, forringelse og fragmentering av leveområder (habitat- eller arealbruksendring) er den største trussel mot biologisk mangfold, og energisektoren står for det største bortfallet av inngrepsfri natur i Norge. Derfor er det viktig at det legges opp til en kunnskapsbasert forvaltning og at alle inngrep ses i sammenheng.

Det legges opp til at høringspartene har et selvstendig ansvar for vurdering av den samlede belastningen. Men uten en oversikt over konsekvensene av tidligere kraftutbygginger og mangelfulle utredninger er det en utfordrende oppgave for alle høringsparter. Som ansvarlig myndighet skal Naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper (§§8-12) legges til grunn i saksbehandlingen. Loven skal tolkes slik at når store verdier er gått tapt så øker betydningen av restverdiene. Restverdiene innbefatter gjenværende natur, som etter tidligere utbygginger og påvirkninger, fortsatt har en verdi og funksjon for opprettholdelse av naturverdiene og økosystemene.

FNF har fulgt opp og uttalt seg i de fleste søknader om bygging av småkraftverk i Nordland de siste årene. Vår erfaring har vært en variabel kvalitet på miljøutredningene og kunnskapsgrunnlaget. Blant annet er tidspunkt for feltarbeid og omfanget av dem, ved flere tilfeller av for dårlig kvalitet etter vårt syn. Det er eksempelvis ofte potensial for sjeldne/truede arter og bekkekløfter blir ikke skikkelig undersøkt av ulike årsaker. Rapport nr 102-2015 (*Gaarder & Høitomt 2015*) skulle være en kvalitetsvurdering av biologisk undersøkelser av småkraftsøknader, rettet mot verdifulle naturtyper og rødlistede lav og moser. Der ble det påvist til dels store avvik i resultater, blant annet at antall rødlistede lav og moser var betydelig høyere i etterundersøkelsen. Det ble funnet nesten dobbelt så mange naturtyper. Generelt ble verdiene vurdert å være vesentlig høyere, omfanget mer negativt og konsekvensene mer negative i etterundersøkelsen.

FNF mener vassdragsmyndigheten har vist liten vilje til å sette strengere krav når det gjelder kunnskapsinnhenting om naturmangfoldet, og om selve kunnskapsgrunnlaget. Elsertifikatorordningen (at strømkundene finansierer ordningen over strømmregningen) og fornybardirektivet legger et press på tempo og kvalitet i behandlingen. Dette har ført til at både Miljødirektoratet og Riksantikvaren har advart mot at de tematiske konfliktvurderingene og nasjonale miljømålene overkjøres.

Tatt i betraktning at det er et betydelig kraftoverskudd i fylket og flaskehalser og begrensninger i overføringsnett, er det etter vår oppfatning unødvendig med ytterligere kraftutbygginger i fylket.

I det påfølgende er FNF Nordlands (heretter FNF) innspill til de aktuelle søknadene.

Mørsvik kraftverk

Mørsvik kraftverk vil utnytte et fall på 57 m i Mørsvikelva fra inntaket på 77 moh. til kraftstasjonen på 20 moh. Vannveien vil være 480 m nedgravd rørgate. Middelvannføringen er 1800 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 3600 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,8 MW og gi en årlig produksjon på 5,7 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 500 m lang strekning av Mørsvikelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 260 l/s hele året. Dette er på nivå med beregnet alminnelig lavvannføring.

FNF har gjennomgått konsesjonssøknaden og miljørapporten og har følgende oppsummeringer på de tema som berører våre interesser, natur, landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Ecofact AS har utarbeidet en miljørapport for konsesjonssøknaden. Datagrunnlaget er hovedsaklig feltundersøkelser den 12.08.2008. Naturbase og andre relevante databaser med eventuelle opplysninger om spesielt verdifull natur i utbyggingsområdet. Administrasjonen i Sørfold kommune og Fylkesmannen i Nordland er kontaktet om prosjektet. Grunneier har gitt opplysninger om ål i Mørsvikelva og Mørsvikvatnet.

Mørsvikelva er et ganske lite, men i mye av utbyggingsområdet, et raskt strømmende vassdrag. Elva har tilførsel fra et nedbørsfelt på 30,6 km² med en årlig middelavrenning på 1800 l/s. Det foreligger bare ett alternativ for inntak, nemlig ovenfor brua ved E6, ca. på kote 77 moh. For plassering av kraftstasjon foreligger det også bare ett alternativ, nemlig ved kote 20 moh. Behovet for nye veier er begrenset til ca 500 meter fra Elenjord til kraftstasjonen. Til kraftstasjonen må det også legges en tilknyttingskabel til nærmeste 22 kV-linje, ca 200 m i retning Elenjord. Det er registrert tre rødlistearter innen influensområdet, slik som hønselhauk (NT), oter (VU) og ål (VU). Alle disse artene er tilknyttet faunaen i området. Av andre naturverdier må nevnes at elva nedenfor kraftstasjonen fungerer som oppvekstområde for anadrom fisk, - både laks og sjøørret.

Tiltaket fører til vesentlig reduksjon i vassføringa i elva mellom inntaket og det planlagte kraftverket. Dette vil føre til nedsatt funksjon som leveområde for bekkørret, samt produksjon av botndyr (invertebrater). Dermed blir fisk, fossefall og oter skadelidende ved minsket vassføring mellom inntak og kraftstasjon. Rørgata fører til inngrep i marka, slik at vegetasjonen blir negativt påvirket i første omgang, men en regner med at dette vil reparere seg selv i løpet av noen år.

Anadrome fiskeslag

Driftsvannet fra kraftstasjonen vil bli tilbakeført elven ved naturlig vandringshinder, slik at utbyggingen ikke vil ha stor innvirkning på anadrome fiskeslag. Ved anleggsarbeid skal det taes spesielt hensyn til tilslamming av vannet pga fisk nedstrøms stasjonen. For å unngå at ål kommer inn i turbinen vurderes coandarist ved inntaket. For at ålen skal kunne passere hinderet som kraftstasjon og inntak og kunne komme seg opp i Mørsvikvatnet også etter en utbygging bør det bygges åleledere forbi kraftstasjonen og inntaket.

Friluftsliv

Tiltaksområdet blir forholdsvis lite brukt i rekreasjonssammenheng. Anleggsperioden forårsaker økt støy og trafikk i influensområdet, i tillegg til terrenginngrep. Vilt vil trolig sky unna området for en periode, men berørte arealer har liten verdi i jaktsammenheng. I

driftsperioden vil redusert vannføring være negativt for friluftsopplevelsen. Slipping av minstevannføring og andre foreslåtte avbøtende tiltak vil redusere ulempene ved tiltaket.

FNFs vurdering

FNF mener det er uheldig med en så stor reduksjon av vannføringen på berørt strekning, og konsekvensene dette har for fisk, fossefall, oter og ål. Når det gjelder ål så må det vises til avbøtende tiltak som faktisk fungerer, basert på andres og vitenskapelig erfaring, før det er akseptabelt å gi konsesjon. FNF krever videre at hønsehauk og yngle- og spillområder for orrfugl og storfugl ikke berøres ved en eventuell utbygging.

Som enhver kraftutbygging så ventes Mørsvik kraftverk å lage sår i naturen som reduserer opplevelsesverdiene. FNF Nordland besitter ingen ytterligere informasjon om friluftslivsbruken utover det som kommer frem av søknaden, og mener en befaring av det omsøkte tiltaket vil være nyttig for å gi en bedre vurdering av konsekvensene for friluftsliv.

Nevertatnet kraftverk

Nevertatnet kraft AS søker om overføring etter vassdragsreguleringsloven av elva Kjølvikaelva til Nevertatnet og tillatelse til bygging av Nevertatnet kraftverk i Neverskarelva. Det skal etableres et inntak på kote 503 i Kjølvikelva og vannveien skal være tunnel. Overføringen skal slippes i eksisterende Nevertatnet reguleringsmagasin via en bekk. Middelvannføringen i Kjølvikelva er 780 l/s og planlagt maksimal slukeevne er 1480 l/s. Overføringen av vann berører en elvestrekning på 4700 m. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 90 l/s i sommersesongen og 40 l/s resten av året. Dette er på nivå med de beregnede 5-persentilene. Neverskarvatnet kraftverk vil nytte et fall på 276 m fra inntaket på 393 moh til kraftstasjonen 117 moh. Vannveien skal delvis graves ned, delvis være tunnel. Middelvannføringen er 1250 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2400 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5,5 MW og gi en årlig produksjon på 22,4 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2100 m lang strekning av Neverskarelva. Neverskarelva er underlagt manøvreringsreglementet til Neverskarvatnet reguleringsmagasin og det er ikke krav til minstevannføring i dag. Inntaket til kraftverket vil bli etablert i et lite vann (Vatn 393) like nedstrøms Nevertatnet. Fra inntaket er vannveien planlagt som tunnel og deretter nedgravde rør fram til kraftstasjonen i dagen. Det etableres en midlertidig anleggsvei langs østsiden av Røyrvatnet og opp til planlagt påhugg.

Øvre deler av Kjølvikelva er overført til Siso-kraftverk. Det går en 420 kV luftlinje opp i Kjølvikdalen og videre på østsiden av Nevertatnet og Røyrvatnet bort til Siso kraftverk. I 2013 er det konsesjonssøkt en 132 kV ledning som parallellføres med 420 kV ledningen i området. Øst for Kjølvikdalen renner Laksåga. Avrenning fra øvre deler av feltet til Laksåga er overført til Sisovatnet og Siso kraftverk. Nord for Kjølvikdalen renner Fagerbakkkelva. Avrenning fra øvre deler av feltet til denne elva er også overført Sisovatnet.

FNF har gjennomgått konsesjonssøknaden og miljørapporten og har følgende oppsummeringer på de tema som berører våre interesser, natur, landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Generelt fremstår influensområdet som ordinært for regionen, men med innslag av to prioriterte naturtyper; bekkekløftene i Kjølvikelva/Stigåga (middels verdi) og Neverskarelva (liten verdi). Én rødlisteart, laven rustdoggnål (NT), er registrert i den førstnevnte bekkekløfta i rundt Stigåga, vel 250 meter oppstrømt elva utløp i Øvrevatnet. Denne lavarten vokser i rike og fuktige skogtyper, på gamle trær eller høystubber over store deler av landet. Vannføringen reduseres betydelig i Kjølvikelva og Neverskarelva store deler av året etter utbygging. Dette vil påvirke bekkekløfta i Stigåga negativt. Bekkekløfta i Neverskarelva er gitt lokal (c) verdi. Elva går i grunnen på hele strekningen, og bidrar derfor i svært liten grad til økt fuktighet i bekkekløften. I bekkekløften i Stigåga var det antydninger til naturtypen ”fossesprøyt”, men de var kun av liten karakter og tilfredsstillende ikke kravet til naturtypen. Av innsamlet mose og lav fra lokaliteter med potensielt fuktighetskrevende arter i Kjølvikelva/Stigåga og Neverskarelva ble det påvist vanlige arter og indikerer en fattig kryptogamflora, og potensialet for rødlistede fuktighetskrevende arter fremstår som lite. Redusert vannføring vil påvirke fuktighetskrevende flora og det forventes en vridning mot mer tørketolerante arter langs elva.

Befaring var lagt til et ugunstig tidspunkt for registrering av flora i det høyere området av prosjektet, og Sweco vurderer datagrunnlaget som middels godt for temaet tilknyttet disse områdene.

Andre rødlistearter som tidvis kan finnes i influensområdet er jerv (EN), gaupe (EN), lirype (NT) og ål (VU). Det er flere funksjonsområder for vilt i området. Det er også potensial for vanntilknyttet fugl i både Nevervatnet og Røyrvatnet.

I Neverskarelva vil det store deler at tiden kun være restvannføring. Redusert vannføring vil påvirke eventuelle forekomster av ørret og ferskvannsinvertebrater i elvene negativt. Under prøvofiske i Nevervatnet ble fanget omtrent bare røye og fisken blir kjønnsmoden ved liten størrelse. Røyrvatn har derimot bestander av røye og ørret. Det er ål i Røyrvatnet.

Av fugl finnes blant annet lirype og fjellrype, fossefall. Rovfugl som kongeørn og fjellvåk bruker området.

Friluftsliv

Områdene tilknyttet Røyrvatnet er et svært mye brukt friluftslivsområde, både uorganisert / organisert sommer som vinter. Opplevelseskvaliteter, egnetheten for et mangfold av aktiviteter, tilgjengelighet og potensial er årsaken til det. Området brukes til ski, fotturer, jakt (elg og småviltjakt), padling, fiske, bærplukking, undervisning. Fauske og Sørfold har ei populær hytte og naust ved vatnet. Røyrvatnet er et attraktivt fiskevatn.

For brukere som ferdes i prosjektområdet vil inngrep ved inntakene og kraftstasjonen, nedgravde rør, massedeponier og redusert vannføring bli forstyrrende elementer i landskapet og redusere opplevelsesverdien. Inntaksanordningen i Kjølveikdalen vil øke graden av menneskelige inngrep i et nærmest urørt område. Vannveien og anleggsveiene vil være forstyrrende på naturopplevelsen, spesielt like etter bygging.

FNFs vurdering

FNF viser til NJFF Nordland uttalelse, blant annet peker på området betydning for friluftsliv og de mange naturinngrepene i området og dets virkninger på opplevelsesverdiene. Fauske og Sørfold JFF har lagt ned mye innsats for å tilrettelegge for jakt, fiske og friluftsliv for alle brukergrupper i området rundt Røyrvatnet. Tilgjengeligheten er svært god og det er relativt

kort avstand fra befolkningen i Straumen, men også for innbyggere i Fauske. Tilgjengelighet er blant kriteriene som scorer høyest på verdisetningen av friluftslivet i området. Eksisterende inngrep, i tillegg til planlagte inngrep (eksempelvis 132 kV-linja Stigfjell – Salten og Hauan) medfører en stor belastning for friluftslivet. FNF er innforstått med at også reindriftsnæringen møter store utfordringer som følge av eksisterende og planlagte inngrep i det aktuelle området.

Kobbskarelva kraftverk

Kobbskarelva kraftverk vil utnytte et fall på 349 m i Kobbskarelva fra inntaket på 564 moh. til kraftstasjonen på 215 moh. Vannveien vil være 1450 m lang, hvor 310 m vil være frittliggende rør i dagen og 1140 m vil være nedgravd rørgate. Middelvannføringen er 248 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 620 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,8 MW og gi en årlig produksjon på 4,3 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1600 m lang strekning av Kobbskarelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 25 l/s i sommersesongen og 9 l/s resten av året. Dette er på nivå med de beregnede 5-persentilene

FNF har gjennomgått konsesjonssøknaden og miljørapporten og har følgende oppsummeringer på de tema som berører våre interesser, natur, landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Ecofact Nord AS utført en utredning av biologisk mangfold langs Kobbskarelva. Arbeidet bygger på feltdata frembrakt under befaringer 24. september 2009. I tillegg er relevante data hentet fra flere tilgjengelige databaser.

Det er få biologiske verdier i området. Det er ikke påvist noen rødlistede arter som har permanent tilhold i influensområdet. Befaringen ble gjennomført utenfor hekkesesongen og det er derfor stor usikkerhet i hvor stor verdi området har for dagrovfugl, lomer og andefugl. Bergrunnen består av harde og sure bergarter som gir lite grunnlag for kalkrevende arter av karplanter samt moser og lav. Ellers er det kun trivielle naturtyper og vegetasjonstyper som blir berørt. Det er ingen konflikter med verneområder eller planlagte verneområder.

Landskap og Friluftsliv

Inntaket ved Kobbskarvatnet ligger i friluftsområdet Linhaugen – Hamarberget som er et registrert friluftsområde (områdenr. 127). Området er kategorisert som marka og brukes til ridning og bærplukking, samt som ankomstområde til Rønnefjellet og Kobbskar.

Fjellbjørkeskogen vest for E6 utgjør det registrerte friluftsområdet Korkdalen, Botelvdalen (Kobbsvatnet) (områdenr. 167). Området er et turområde i hovedsak for lokalbefolkningen, med skogsveier og noen få hytter. Det drives både bærplukking og storviltjakt i området.

Lysløypa i Kobbskar er registrert som et svært viktig friluftslivsområde (områdenr. 108). Området har 2,5 km lysløype som vintervedlikeholdes med scooter. I tilknytning til dette er det også parkeringsplass og utstyrsbrakke. Området har regionalebrukere.

Rett øst for lysløypa ligger det større friluftsområdet Gjerdalen (områdenr. 104) som er registrert som et svært viktig utfartsområde. Området beskrives som et "åpent" dalføre m/ anleggsvei inn til regulerte vann i Hamarøy kommune, hvor det er hytter og båter. Brukergruppene er både lokal og regionale. I det slake terrenget bedrives det jakt, fiske, hundekjøring og generelt friluftsliv.

Gjennom Kobbskar går det også en tursti fra Storeidet til tunnelinnslaget ved E6. Turen følger i stor grad eksisterende kraftlinje og er ikke DNT-merket. Turen er imidlertid avtegnet og beskrevet av Salten Friluftsråd som en syv km lang sommerrute.

Influensområdet for den planlagte utnyttelse av Kobbskarelva til kraftverk er viktig for friluftslivet. Summen av utbygginger i området vil etter vår vurdering ha en negativ kumulativ effekt.

Tiltaket vil medføre størst negative konsekvenser for landskapet. For øvrige tema og delområder vil konsekvensene være små eller ubetydelige. Friluftsområder kan bli indirekte berørt. Det er små forskjeller i konsekvens mellom alternativ 1 og alternativ 2, med forbehold om at alternativ 1 kan samkjøres med lysløypeinteressene.

Inntaket blir et vedvarende nytt element i landskapet. Terskel kan ligge i horisontlinjen til reisende langs E6, men får ingen visuell virkning på grunn av avstand og topografi. Frittliggende rør i øvre partier vil ligge synlig i terrenget. Med tiden vil nedgravd rørgate gro igjen i områder med skogvegetasjon, men i områder med lite vegetasjon kan det oppstå vedvarende sår.

FNFs vurdering

For naturmangfold er det ikke registrert truede og sårbare naturverdier, noe berggrunnen også indikerer. Men kunnskapsgrunnlaget i forhold til fugl er åpenbart for dårlig.

En utbygging vil ha negative konsekvenser for landskap og friluftsliv, men virkningene vil trolig være mest negativt helt lokalt. Influensområdet har derimot svært viktige friluftslivsområder og FNF er derfor mest skeptisk til den visuelle virkningen av rørgate og inntak for omkringliggende friluftslivsområder. I og med at det er mye naturinngrep fra før i det aktuelle området, så må det utøves varsomhet med å tillate ytterligere utbygginger som reduserer landskaps- og friluftslivsverdiene. 1450 meter lang vannvei, hvor 310 meter vil være frittliggende rør i dagen og 1140 meter vil være nedgravd, vil etter vår vurdering være svært uheldig. Inntaksområdet preges av bart fjell og vil åpenbart ha negative virkninger. FNF er kritisk til dette med revegetering og usikkerheten om rundt hvor lang tid revegeteringsprosessen faktisk vil ta.

Blåmann kraftverk

Blåmann kraftverk vil utnytte et fall på 200 m i Blåmannelva fra inntaket på 879 moh. til kraftstasjonen på 679 moh. Vannveien vil være 1380 m nedgravd rørgate. Middelvannføringen er 900 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2100 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,6 MW og gi en årlig produksjon på 10 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1600 m lang strekning av Blåmannelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 100 l/s i månedene august og september. For resten av året er det planlagt slipp av minstevannføring på 10 l/s. Dette tilsvarer verdiene for 5-percentil.

Inntaksmagasinet til Blåmann kraftverk vil anlegges ved kote 879, og det etableres en ca. 30 m lang dam med største høyde på ca. 3 m. Vannspeilet vil demme ned et område på omtrent 300 m², og bunnen av kulverten vil ligge på kote 875. Rørtraseen vil bli omtrent 1380 meter lang, og en elvestrekning på 1600 meter vil berøres med redusert vannføring. Kraftstasjonen blir et bygg med grunnflate på 150 m², som legges på vestsiden av planlagt regulert elv med utløp i elva på kote 679. Kraftstasjonsområdet ville legge beslag på omtrent et område på 0,5 dekar.

Norconsult har utarbeidet en miljørapport for konsesjonssøknaden. Det er gjennomført en kartlegging av biologisk mangfold i tiltaksområdet, og en vurdering av eventuelle konsekvenser som tiltaket kan ha for naturmiljøet og de øvrige temaene. Området ble befart 10. september 2012.

FNF har gjennomgått konsesjonssøknaden og miljørapporten og har følgende oppsummeringer på de tema som berører våre interesser, natur, landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Berggrunnen i tiltaksområdet består av glimmerskifer, for det meste rusten og stedvis med staurolitt. Glimmerskifer er en middels hard bergart som forvitrer en del og kan gi en næringsrik grunn. Det er ikke registrert viktige naturtyper eller truede vegetasjonstyper. Det ble registrert en rødlistet art i tiltaksområdet under befaringen, issoleie (NT). Det kan ikke utelukkes flere forekomster da større deler av området er preget av fuktig mark og snøleier. En utbygging av Blåmann kraftverk kan føre til at forekomster av issoleie vil gå tapt grunnet redusert vannføring.

I influensområdet rundt Sisovatn er det registrert flere rødlistearter. Jerv, fjellrype og en rekke fjellplanter som er nær truet. Det kan ikke utelukkes at noen av fjellplantene som er registrert i influensområdet er til stede i tiltaksområdet selv om de ikke ble observert under befaring. Det er registrert få fuktighetskrevende arter langs vassdraget, men det kan ikke utelukkes at det finnes og det er vanskelig å eventuelt skulle si hvor mye redusert vannføring har å si for disse. Artssammensetningen kan ventes å endres til å omfatte mer tørketolerante arter. Det ble ikke registrert fugl under befaringen, og det er ikke opplysninger eller andre registreringer i området. Men det forventes at rovfuglarter bruker området. Fisk (røye) kan vandre om lag 300 meter opp fra Sisovatn og det kan utelukkes at elva benyttes til næringsøk eller gytting.

Friluftsliv og landskap

Influensområdet ligger innenfor et stort sammenhengende fjellområde, som har utstrekning både i Sverige og Norge samt både sørover og nordover fra tiltaksområdet. I de norske delene

ligger blant annet Rago nasjonalpark (nord for tiltaksområdet) og flere isbreer. I øst fortsetter fjellområdene inn i Sverige, og er del av blant annet tre større nasjonalparker i Sverige: Padjelanta, Stora Sjöfallets og Sarek. Det norske fjellområdet nærmest influensområdet ligger innenfor registrerte inngrepsfrie naturområder (INON), og det gjør også inntaket og deler av rørtraseen for omsøkt tiltak. De resterende delene av influensområdet og fjellområdet rundt planlagt tiltak er til dels utbygd for vannkraft, med blant annet magasinene Sisovatn og Løytavatnet, med tilhørende demninger, redusert vannføringer på enkelte elvestrekninger og tilkomstveier. Demningene ved Sisovatnet og Løytavatnet samt tilkomstveier er permanente inngrep som er godt synlig hele sommerhalvåret, mens de regulerte magasinene gir preg av berørt natur siden reguleringssonene er godt synlige.

Blåmann kraftverk vil føre til at vannføringen blir sterkt redusert i sommerhalvåret da vannføringen er høyest. Regulert elv vil derfor i denne perioden ikke være like synlig på avstand. Planlagt inntaksdam kan ses fra fjelltopper som ligger høyere, mens rørtrasè vil være godt synlig da terrenget er åpent og det vil ta lang tid før den revegeteres. Store deler av tiltaket vil være synlig fra båt på Sisovatnet eller fra anleggsveien langs Sisovatnet. Blåmann kraftverk føre til ytterligere tap av INON og villmarkspregede områder i en kommune og region med store INON-tap som følge av omfattende kraftutbygginger. Det er gitt konsesjon til bygging av Veiski kraftverk nordøst for omsøkt Blåmann kraftverk, og dette prosjektet vil føre til ytterligere landskapsinngrep. Blåmann kraftverk vil føre til økte inngrep i nærmest urørt natur.

Deler av influensområdet og øvre del av tiltaksområdet ligger innenfor område «211 Sisotind – Sisovatnet – Veiski – Løyta», som er registrert som et viktig friluftslivsområde. Området er et godt utgangspunkt for turer til Rago nasjonalpark, Blåmannsisen og Padjelanta nasjonalpark. Det er ingen DNT-merkede ruter i området, men det er noen stier blant annet inn til Veiskibu som Fauske og Sørfold JFF leier ut. Fjellområdene rundt benyttes til jakt og fiske.

Turgåere kan passere på hengebro i sund mellom Sisovatn og Rundvatn, slik at ferdsel for turgåere er opprettholdt til tross for regulering. Tilkomstveg til Sisovatnet og Løytavatn er stengt med bom, men vegen letter atkomst med sykkel inn til området. Tiltaksområdet for Blåmann kraftverk ligger i et område som allerede er påvirket av vannkraftutbygging, men ved denne siden av Sisovatnet har området er preg av å være uberørt. Potensielt utøvende friluftsliv vil derfor trolig bli negativt påvirket av utbyggingen, både i anleggs- og driftsfasen da området mister sitt særpreg som uberørt.

FNFs vurdering

Plan- og influensområdet ligger i høyfjellet over tregrensen, og naturinngrep her vil vanligvis ha større konsekvenser konflikter overfor friluftsliv og landskap enn inngrep nedenfor tregrensen. Når omkringliggende områder samtidig preges av naturinngrep som følge av tidligere kraftutbygginger så skal man være restriktiv med å tillate ytterligere inngrep. Restverdiene skal beskyttes mot ytterligere inngrep og negative påvirkninger. Naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper skal legges til grunn og vurderes, og i dette tilfellet skal § 10 om samla belastning vektlegges.

Anleggsveier og en godt synlig reguleringssone i Sisovatnet og Løytavatn har redusert områdets landskaps- og opplevelsesverdi. Norconsult trekker ned verdien av landskapet på grunn av inngrepene de karakteriseres som «*uheldige i nærmest urørt natur*». FNF er enig

med Norconsults vurdering om at området mister sitt særpreg som uberørt/inngrepsfritt i anleggs- og driftsfasen, men er uenige i vurderingen der Norconsult mener tiltaket har middels negativ konsekvens i anleggsperioden og liten-middels negativ konsekvens i driftsperioden. FNF mener at tiltaket havner på stor negativ konsekvens i anleggs- og driftsfase. Restverdiene må beskyttes mot ytterligere inngrep.

NVE har vært lite restriktiv på tillatelser til inngrep i vassdragsnaturen i det aktuelle området og i Sørfold kommune for øvrig. Friluftsliv og inngrepsfri natur og landskap har beklageligvis blitt lite vektlagt. En realisering av Blåmann kraftverk fører til ytterligere tap av INON og villmarkspregede områder i en kommune og region med store INON-tap som følge av tidligere kraftutbygginger.

Veiski kraftverk, som fikk konsesjon i 2012 og endelig vedtatt av OED i 2014, skulle etter vår formening aldri vært gitt konsesjon. Veiski kraftverk vil ligge ca. 2,5 km fra kraftstasjonen til Blåmann kraftverk, og må naturligvis ses i sammenheng med hverandre.

Utbyggingsprosjektet var i utgangspunktet langt mer omfattende med reguleringer av Kvitvatnet og Veiskivatnet. På grunn av mange innsigelser og store interessekonflikter måtte det en planendring til, og omfattet til slutt et elvekraftverk i Veiskielva. NVE tillot denne konfliktfylte utbyggingen.

I NVEs vedtak til tillatelse til Veiski kraftverk var NVE enig i landskapsverdier er redusert og at den samla belastningen for vassdragsnaturen er stor; «*Fagerbakk-/Sisovassdraget er i stor grad preget av tidligere kraftutbygging, og den samlede belastningen i området er stor*».

Også Fylkesmannen og reindriftsnæringen var av den oppfatning. Til tross for dette så ga NVE konsesjon, og pekte blant annet på planløsningen om tunnel som en avgjørende faktor for tillatelsen. For Blåmann kraftverk planlegges hele vannveien som nedgravde rør i et åpent terreng med lite løsmasser. Dette betyr at inngrepene ikke vil kunne revegeteres på svært lang tid, om det i det hele tatt vil gjøre det. Det skal samtidig etableres en midlertidig anleggsvei langs rørtraseen, hva som ligger i *midlertidig anleggsvei* i et slikt område er etter vårt syn veldig uklart. FNF vil ha kommentarer på hvorfor nedgravd rørgatetrase og midlertidig anleggsvei *ikke* vil sette spor for all framtid, når området er så åpent og skrint med lite løsmasser og all erfaring fra tidligere kraftutbygginger i høyfjellet viser sporene ikke vil forsvinne. Etter OEDs retningslinjer for små vannkraftverk skal det ikke tillates utbygginger i høyfjellsområder når mulighetene for avbøtende tiltak er så begrenset og inngrepene ikke kan skjules. FNF mener dette må gjelde for Blåmann kraftverk og at søknaden må avslås.

I likhet med Veiski kraftverk (og så mange andre elvekraftverk) så vil Blåmann kraftverk knapt bidra med kraftproduksjon vinterstid. Det estimeres fra utbygger at det vil være 1,6 GWh/år vinterproduksjon. FNF mener nødvendigheten og samfunnsnyttene av denne krafta er minimal.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi (per e-post) til:

Sørfold kommune

Fauske kommune

Nordland fylkeskommune

Fylkesmannen i Nordland v/ Miljøvernadv. og Reindrift

Norsk Friluftsliv